

8. Immigration Control and Refugee Recognition Act (Cabinet Order No. 319 of 1951). Latest Amendment: act № 30 2008. URL: www.cas.go.jp/jp/seisaku/hourei/data/icrra.pdf (дата звернення: 30.12.2021).
9. Сайт Міністерства юстиції Японії : URL: www.moj.go.jp/ENGLISH (дата звернення: 04.02.2022).

REFERENCES:

1. Fazikosh O.V. (2015). Foreign experience in proceedings on administrative offenses. Scientific Bulletin of Kherson State University. Legal Sciences Series, 3–2. Volume 2, 178–182 [in Ukrainian].
2. Kuzmin I.A, Yurkovsky A.V. (2016). Features of constitutional and legal protection in Japan. Issues of Russian and international law, № 5, 123–127 [in Russian].
3. Smashnikova T.B. (2018). Features of the administrative status of foreigners in Japan. Current issues of modernity: science and society, № 4. 27–29 [in Ukrainian].
4. Rubanenko A.M., Plevako V.V. (2019). Administrative responsibility of foreigners: comparative legal aspect. Comparative and analytical law, 4, 275–279 [in Ukrainian].
5. Responsibility for violation of the immigration regime by foreigners: a comparative legal analysis. Jurisprudence: website. Available at: <https://justicemaker.ru/view-article.php?id=25&art=944> [in Russian].
6. European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters: International Treaty. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036/print [in Ukrainian].
7. Deportation from Germany, entry ban and entry into the SIS. Sunrise Center: website. Available at: <https://deportation.com.ua/deportaciya-iz-germanii-zapret-na-vezd-i-vnesenie-informacii-v-sis> [in Russian].
8. Immigration Control and Refugee Recognition Act (Cabinet Order No. 319 of 1951). Latest Amendment: act № 30 2008. Available at: www.cas.go.jp/jp/seisaku/hourei/data/icrra.pdf [in Russian].
9. Website of the Ministry of Justice of Japan: Available at: www.moj.go.jp/ENGLISH [in English].

Стаття надійшла до редакції: 21.04.2022

УДК 342.951

DOI: 10.36550/2522-9230-2022-12-242-248

Кожура Людмила Олександрівна,

доктор юридичних наук, професор, директор Юридичного інституту ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

e-mail: lepel@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-4100-9530>

Маркарян Марина Валеріївна,

кандидат юридичних наук

e-mail: sauliak_marina@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-3281-5039>

ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАКОРДОННИХ ДИПЛОМАТИЧНИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Досліджено специфіку функціонування закордонних дипломатичних установ України в умовах цифрової трансформації.

Визначено, що наразі ж поширеною є практика ведення дипломатичними представництвами сторінок у соціальних мережах, організації онлайн-лекцій та онлайн-брифінгів дипломатів, створення чат-ботів, інформаційних платформ, мобільних застосунків або ж різних дистанційних курсів, орієнтованих на популяризацію своєї країни в світі.

У діяльності закордонних дипломатичних установ України не лише активно проваджуються різні форми та методи цифрової трансформації, а вже наявні й певні здобутки, що втілюються в реальних показниках. Передусім, цифрова трансформація у закордонних дипломатичних установах України спрямована на переведення більшості послуг в онлайн-формат, спрощення процедур їхнього отримання, мінімізацію бюрократичних формальностей, підвищення оперативності прийняття рішень та надання допомоги, оптимізацію фінансових витрат на утримання установ, доступність інформації та зменшення навантаження на працівників дипломатичних установ.

Розкрито основні аспекти цифрової трансформації, яка нині відбувається у системі органів дипломатичної служби загалом, та у закордонних дипломатичних установах зокрема.

Охарактеризовано основні здобутки МЗС України у напрямі цифрової трансформації, зокрема такі: впровадження проекту «ДРУГ» (Добровільна реєстрація українських громадян) введення електронних черг в усіх закордонних дипломатичних установах України; надання доступу 2 мільйонам слабочуючим та нечуючим українцям до послуг МЗС завдяки новому програмному забезпеченню; зменшення терміну видачі українських е-віз для іноземців; створення чат-бот платформи для цілодобової консультативної підтримки громадян; упроваджено новий інформаційний

ресурс «Поради подорожуючим від консульської служби України»; завершено формування нормативно-правової бази, необхідної для ведення консульського обліку в електронній формі (е-Облік); МЗС України під'єднано до системи електронної взаємодії «Трембіта», що прискорить отримання інформації від Міністерства внутрішніх справ України для оперативного підтвердження чинності посвідчення водія та видачі довідки про несудимість.

Окреслено подальші напрями здійснення цифрової трансформації, що безпосередньо впливають на функціонування закордонних дипломатичних установ України, а саме: приєднання МЗС України до реєстрів інших органів, передусім Міністерства юстиції; запуск МЗС України модулів «е-Нотаріат», «е-Легалізація», «е-Апостиль» за сприяння Міністерства цифрової трансформації України та спільно з Міністерством юстиції України і Державною податковою службою України.

Ключові слова: державна служба, публічна служба, дипломатична служба, консульська служба, представництва, консульства.

Kozhura L Markaryan M. FUNCTIONING OF UKRAINIAN DIPLOMATIC INSTITUTIONS ABROAD IN THE CONDITIONS OF DIGITAL TRANSFORMATION

The specifics of the functioning of foreign diplomatic institutions of Ukraine in the conditions of digital transformation have been studied.

It was determined that the practice of maintaining pages in social networks, organizing online lectures and online briefings of diplomats, creating chatbots, information platforms, mobile applications, or various distance courses aimed at popularizing one's country in the world is currently widespread.

In the activities of foreign diplomatic institutions of Ukraine, not only various forms and methods of digital transformation are actively pursued, but certain achievements are already available, which are embodied in real indicators. First of all, digital transformation in foreign diplomatic institutions of Ukraine is aimed at transferring most services to an online format, simplifying the procedures for obtaining them, minimizing bureaucratic formalities, increasing the efficiency of decision-making and providing assistance, optimizing financial costs for maintaining institutions, making information available and reducing the burden on employees diplomatic institutions.

The main aspects of digital transformation, which is currently taking place in the system of diplomatic service bodies in general, and in foreign diplomatic institutions in particular, are revealed.

The main achievements of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine in the direction of digital transformation were characterized, in particular the following: implementation of the project "DRUG" (Voluntary registration of Ukrainian citizens) introduction of electronic queues in all foreign diplomatic institutions of Ukraine; provision of access to 2 million hard of hearing and deaf Ukrainians to the services of the Ministry of Foreign Affairs thanks to new software; reducing the deadline for issuing Ukrainian e-visas for foreigners; creation of a chatbot platform for round-the-clock advisory support of citizens; a new information resource "Advice to travelers from the consular service of Ukraine" was introduced; the formation of the regulatory and legal framework necessary for keeping consular records in electronic form (e-Accounting) has been completed; The Ministry of Foreign Affairs of Ukraine is connected to the "Trembit" electronic interaction system, which will speed up the receipt of information from the Ministry of Internal Affairs of Ukraine for prompt confirmation of the validity of a driver's license and the issuance of a criminal record certificate.

Further directions of digital transformation, which directly affect the functioning of foreign diplomatic institutions of Ukraine, are outlined, namely: joining the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine to the registers of other bodies, primarily the Ministry of Justice; launch of the "e-Notary", "e-Legalization", "e-Apostille" modules by the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine with the assistance of the Ministry of Digital Transformation of Ukraine and jointly with the Ministry of Justice of Ukraine and the State Tax Service of Ukraine.

Key words: state service, public service, diplomatic service, consular service, representative offices, consulates.

Постановка проблеми. Ми живемо в час цифрової революції та кардинальних змін, які передусім пов'язані з розвитком інформаційно-комунікативних технологій та глобалізацією. Швидкими темпами новітні технології заповнюють всі сфери суспільного життя, несучи з собою нові можливості й перспективи, однак, водночас і загрози. Науковці різних галузей знань нині активно досліджують як такі новації впливають на життя людей, як із користю можна використати здобутки технологічного розвитку, як вберегтися від загроз, які є, так би мовити, зворотнім боком прогресу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням, пов'язаним із здійсненням дипломатичної служби та функціонуванням органів дипломатичної служби, присвятили свої праці А.Х.Абашидзе, Н.М.Вапнярчук, Є. В. Габер, В. І. Головченко, В. М. Горбещ, Б. І. Гуменюк, О. В. Задорожній, О.В. Зайчук, В. М. Матвієнко, А. І. Музика, Н. М. Оніщенко, А. В. Панов, В. М. Репецький, В. А. Смолій, В.С. Степанков, М. В. Федоров, Т. В. Чухліб та інші.

Мета статті - охарактеризувати особливості функціонування закордонних дипломатичних установ України в умовах цифрової трансформації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Терміни «цифрова трансформація», «діджиталізація» та «цифровізація» ввійшли в наше життя та зараз широко застосовуються як у політиці, економіці, праві, так і в побуті. Зауважимо, що наразі тривають наукові пошуки та дискусії щодо трактування та співвідношення зазначених термінів. Інколи ці терміни вживаються як тотожні поняття, наприклад на офіційному сайті Президента України зазначено: «Президент України Володимир Зеленський підтримує діджиталізацію країни та радий, що Кабінету Міністрів вдалося сформуванню чітку стратегію цифрової трансформації на наступні три роки. «Ми – перша країна у світі з цифровими паспортами та четверта у Європі з цифровим водійським посвідченням. Цифровізація – це пряма й найкраща боротьба з корупцією. Комп'ютер хабара не бере. Діджиталізація – це боротьба з корупцією, зменшення спілкування громадян з чиновниками,

спрощення процедур, і за нею – майбутнє», – наголосив Глава держави» [1].

Натомість деякі вчені намагаються їх диференціювати, так В.С.Куйбіда, О.В. Карпенко та В.В. Наместник пропонують такі дефініції: «цифрові трансформації» – спричинені використанням цифрових технологій зміни в природі людини, її мисленні, життєдіяльності та управлінні; «цифровізація – процес впровадження цифрових технологій для вдосконалення життєдіяльності людини, суспільства і держави» [2].

На думку С.І.Туль, діджиталізація – це унікальне явище сучасності, зумовлене розвитком продуктивних сил, і, одночасно, – як процес масштабних змін у відносинах між акторами (урядом, бізнесом і соціумом у представництві його індивідуумів), що охоплює всі сфери суспільної діяльності та відбувається під впливом інтеграції цифрових технологій, даних і мережі Інтернет [3, с. 7].

Г.В. Подзігун під цифровою трансформацією як об'єктом публічного адміністрування розуміє систему заходів з перетворення, удосконалення різних галузей суспільного життя шляхом інтеграції інформаційних та телекомунікаційних технологій у такі сфери суспільних відносин задля розвитку відкритого інформаційного суспільства, підвищення продуктивності, економічного зростання, створення робочих місць, а також підвищення якості життя громадян України [4, с. 65].

Цілком погоджуємося з наведеною позицією науковиці, тому надалі будемо послуговуватися саме цією дефініцією до терміна «цифрова трансформація». Одним із ключових завдань, які нині стоять перед українським урядом, є цифрова трансформація країни. Створення цифрової держави – це потреба часу, яка має вивести Україну у світові лідери із залучення інвестицій, протидії корупції та непотрібної бюрократії, а найголовніше – зручності та комфорту взаємодії людини із державою [5].

З метою реалізації відповідного завдання у системі органів виконавчої влади 2 вересня 2019 року було створено профільне міністерство – Міністерство цифрової трансформації України, яке є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сферах цифровізації, цифрового розвитку, цифрової економіки, цифрових інновацій та технологій, електронного урядування та електронної демократії, розвитку інформаційного суспільства, інформатизації тощо [6].

Безперечно, світова пандемія Covid-19, спричиняючи періодичні локдауни та регулярне введення карантинних обмежувальних заходів, продемонструвала гостру потребу в можливості отримання публічних послуг та налагодженні комунікацій віддалено (дистанційно), і цілком закономірно лише прискорила цифрову трансформацію [7].

Цифрова трансформація фактично зачепила всі сфери публічного управління, а відтак і не оминула дипломатичну службу, попри те, що це доволі консервативний і традиційний інструмент зовнішньої політики держави. Вважаємо, що при дослідженні питання функціонування закордонних дипломатичних установ України в умовах цифрової трансформації, варто передусім використовувати системний підхід, оскільки закордонні дипломатичні установи України є елементом системи органів дипломатичної служби, а тому нерозривно пов'язані й тісно взаємодіють з іншими елементами структури. З огляду на зазначене, передусім окреслимо загальні тенденції, що характерні для всієї системи органів дипломатичної служби, та розглянемо ті, які стосуються саме закордонних дипломатичних установ України. Загалом цифрова трансформація нині доволі активно провадиться у МЗС України. Так, за словами Міністра закордонних справ України Дмитра Кулеби, масштабна цифровізація в МЗС входить до його пріоритетів на посаді міністра закордонних справ і вже відчутно прогрес у перетворенні МЗС на сучасне, цифрове відомство, яке працює в інтересах громадян, держави та бізнесу [8].

У липні 2020 року профільним заступником міністра в МЗС України, що курує сферу цифрової трансформації (заступник Міністра закордонних справ України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації), було призначено Д.Ю. Сеніка. Загалом упровадження такої посади в органах державної влади є результатом спільних дій Міністерства цифрової трансформації та інших міністерств, що направлені на цифрову трансформацію України. Для цього у центральних органах влади, обласних адміністраціях та інших відомствах призначаються відповідальні за діджиталізацію – CDTO (Chief Digital Transformation Officer – профільний заступник міністра з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації). Передбачається, що в міністерствах новопризначені CDTO впроваджуватимуть е-послуги, будуть оптимізувати інформаційні системи та державні реєстри, визначатимуть, які процеси потребують цифровізації у першу чергу. Загалом CDTO працюватимуть над розвитком інформаційних ресурсів, інформаційно-телекомунікативних систем, електронних реєстрів та 169 їхньої взаємодії, над посиленням кібербезпеки та захисту інформації, впроваджуватимуть електронні адміністративні та публічні послуги, а також займатимуться спрощенням адміністративних процедур [9]. Крім того, у структурі МЗС України функціонує окремий профільний підрозділ – Департамент цифровізації. Деякі довгострокові пріоритети, що спрямовані на цифрову трансформацію і за виконання яких відповідальне МЗС України, визначені у Програмі діяльності Кабінету Міністрів України від 18.09.2020 р. Зокрема, це такі: вчинення всіх консульських дій з використанням засобів інформаційно-телекомунікаційних систем; під'єднання існуючих інформаційно-телекомунікаційних систем консульської служби до державних реєстрів та забезпечення автоматичного обміну даними, зокрема засобами «Трембіта»; доступ громадян України до консульських послуг онлайн; розширення географії дипломатичної та консульської присутності України за кордоном [10, с. 78].

Охарактеризуємо деякі основні здобутки МЗС України у напрямі цифрової трансформації. Варто зауважити, що ще до проголошення «тотальної» цифрової трансформації нашої держави, у 2017 при МЗС України було започатковано проект «ДРУГ» (Добровільна реєстрація українських громадян), що створений для громадян України, які подорожують за кордон, та є ефективним інструментом попередження, за потреби – розшуку та надання сприяння громадянам України в разі надзвичайних подій за кордоном (природних катаклізмів, соціальних заворушень, військових конфліктів) [11].

Для реєстрації у системі «ДРУГ» потрібно заповнити електронну анкету, яка складається з таких розділів: 1) інформація про особу, яка подорожує; 2) маршрут подорожі та період перебування за кордоном; 3) інформація про близьких осіб, які подорожують; 4) контактна особа в Україні. У разі виникнення надзвичайної ситуації в країні, до якої 170 зареєструвалася особа, система надішле актуальну інформацію у формі текстового повідомлення на номер телефону або повідомлення на електронну адресу. Крім того, посольство чи консульство України матимуть можливість встановити зв'язок з особою, яка заповнила анкету, або з особами, які зазначені в анкеті [12].

Крім того, систему «ДРУГ» використовували, коли були запроваджені обмеження у перетині кордонів у зв'язку зі спалахом Коронавірусу, і повернутися до України нашим співвітчизникам самостійно було досить проблематично. У березні 2020 року Міністр закордонних справ України Д. Кулеба закликав усіх українців, які тоді опинилися за кордоном, реєструватися в системі «ДРУГ», оскільки саме на основі неї формували списки для подальшої евакуації громадян [13].

Тепер розглянемо, як впливає цифрова трансформація безпосередньо на функціонування закордонних дипломатичних установ України. Ще до XIX століття послы мали повноваження вести переговори від імені свого монарха і навіть підписувати договори від його імені. Окрім своєї ролі у переговорному процесі, послы також уособлювали характер, культуру та досягнення своєї країни. Винайдення телеграфу різко змінило роль послів, оскільки інформація тепер могла миттєво кружляти всім світом. Згодом прийняття дипломатичних рішень перейшло від посла до міністерства закордонних справ. Однак при прийнятті дипломатичних рішень все ще опиралися на інформацію, зібрану та проаналізовану послами при різних дворах та у столицях. Більше того, послы все ще повинні були створити сприйнятливий середовище для реалізації зовнішньої політики своєї країни. Протягом XX століття розвиток комунікаційних технологій знову змінив функції послів. Світові лідери тепер могли розмовляти телефоном та регулярно особисто зустрічатись, тим самим усуваючи позицію посла як посередника між ними [14].

Наразі ж поширеною є практика ведення дипломатичними представництвами сторінок у соціальних мережах, організації онлайн-лекцій та онлайн-брифінгів дипломатів, створення чат-ботів, інформаційних платформ, мобільних застосунків або ж різних дистанційних курсів, орієнтованих на популяризацію своєї країни в світі. Аналізуючи нові виклики та завдання дипломатії доби глобалізації, професор Б.І.Гуменюк цілком слушно зауважує, що в зв'язку з розвитком засобів комунікації – телебачення, радіо, електронної пошти – підвищуються й вимоги до інформаційної роботи закордонних установ. Крім того, порівняно з минулими часами, де пріоритетною була оперативної інформаційна робота закордонних дипломатичних установ, зростає значення їхньої аналітичної роботи. В іншому разі центральні зовнішньополітичні відомства стикнулись би з проблемами інформаційного перенавантаження та інформаційного «шуму», тобто з ситуацією, коли у величезному потоці інформації було б складно виділити головне [15]. Важливо, що розвиток інформаційно-телекомунікаційних технологій вплину і на структуру закордонних дипломатичних установ України.

Одним із сучасних засобів розширення географії дипломатичної присутності України за кордоном є створення нового формату посольств – Посольство України з резиденцією Надзвичайного і Повноважного Посла України в Києві, що по суті є віртуальним посольством. На жаль, законодавство України не визначає реального правового механізму створення, організації та функціонування такої інституції, а тому наразі Посольство України з резиденцією Надзвичайного і Повноважного Посла України в Києві виглядає радше як можливість, ніж реальність, оскільки ще жодного такого не відкрито. Тому розглянемо зарубіжних досвід впровадження такого інституту в реальне життя. Враховуючи, що в різних країнах назва цього інституту відрізняється, використовуватимемо узагальнюючий термін – віртуальне дипломатичне представництво. Останнім часом такий формат набирає популярності та вже впроваджений деякими провідними країнами світу (США, Ізраїль, Сінгапур).

Варто зауважити, що віртуальні посольства не заміняють традиційні форми дипломатії, а використовуються паралельно. Зокрема, його використовують країни переважно у таких випадках: 1) відкриття посольства на території приймаючої сторони несе ризик, оскільки існує потенційна загроза життю співробітників цієї інституції; 2) приймаюча країна розглядається як майбутній перспективний партнер двосторонніх відносин, а таке посольство закладає плацдарм для подальшого поглиблення відносин; 3) приймаюча країна незначних розмірів, що ускладнює пошук приміщення для відкриття повноцінного посольства, та відсутня доцільність у «реальній» інституції; 4) приймаюча країна не належить до кола першочергових інтересів іншої держави, але вбачається необхідність у підтриманні стійких дипломатичних відносин; 5) відсутність встановлених офіційних дипломатичних відносин між країнами (однак у такому випадку, віртуальне посольство не розглядається як офіційна державна дипломатична інституція, а радше як ресурс для поширення інформації про свою державу серед населення такої країни та майданчик для

неофіційного спілкування) тощо. Такою формою дипломатичної присутності (віртуальні представництва – Virtual Presence Post, VPP) активно користуються Сполучені Штати Америки, як для налагодження відносин із цілою країною (наприклад, Республіка Сейшельські острови, Мальдівська республіка, Сан Марино, Монако, Ліхтенштейн та ін.), так і з окремо взятим регіоном в іноземній країні (наприклад, Ксела (Гватемала), Гренландія (Данія) Бангалор (Індія), Мінданао (Філіппіни) та ін.). Загалом станом на 05.07.2021 р. функціонує 24 таких віртуальних представництва [16].

Тобто це саме ті країни, куди направлена трудова міграція українців. З огляду на зазначене, для зменшення навантаження на працівників консульської служби та поліпшення умов отримання цих послуг громадянами України надзвичайно актуальним є впровадження електронних послуг. Як повідомляється Департаментом консульської служби МЗС України, у 2020 році завершено формування нормативно-правової бази, необхідної для ведення консульського обліку в електронній формі (е-Облік); МЗС України під'єднано до системи електронної взаємодії «Трембіта», що прискорить отримання інформації від Міністерства внутрішніх справ України для оперативного підтвердження чинності посвідчення водія та видачі довідки про несудимість; триває робота щодо приєднання МЗС України до реєстрів інших органів, передусім Міністерства юстиції.

Наразі у закордонних дипломатичних установах надаються такі онлайн-послуги: Е-черга (онлайн-запис на консульський прийом) та еДовідка (довідки про притягнення до кримінальної відповідальності, відсутність (наявність) судимості або обмежень, передбачених кримінальним процесуальним законодавством України та довідки про підтвердження дійсності посвідчення водія).

Серед пріоритетів консульської служби у сфері цифрової трансформації такі: 1) під'єднання до реєстрів державних органів; 2) забезпечення закордонних дипломатичних установ України мобільними комплектами для оформлення паспортів; 3) подальша модернізація інформаційно-телекомунікативних систем консульської служби; 4) цифровізація нових консульських послуг (набуття / припинення громадянства України, е-Облік тощо); 5) запровадження сучасних телефонних автовідповідачів, функціонал яких передбачатиме організацію комунікацій та надання відповідей на найтипівіші запитання.

Висновки. Отже, можемо дійти висновку, що у діяльності закордонних дипломатичних установ України не лише активно проваджуються різні форми та методи цифрової трансформації, а вже наявні й певні здобутки, що втілюються в реальних показниках. Передусім, цифрова трансформація у закордонних дипломатичних установах України спрямована на переведення більшості послуг в онлайн-формат, спрощення процедур їхнього отримання, мінімізацію бюрократичних формальностей, підвищення оперативності прийняття рішень та надання допомоги, оптимізацію фінансових витрат на утримання установ, доступність інформації та зменшення навантаження на працівників дипломатичних установ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України. Володимир Зеленський підтримує стратегію цифрової трансформації України на наступні роки. URL: <https://www.president.gov.ua/news/volodimir-zelenskijpidtrimuye-strategiyu-cifrovoyi-transfor-66605>
2. Куйбіда В.С., Карпенко О.В., Наместнік В.В. Цифрове врядування в Україні: базові дефініції понятійно-категоріального апарату. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія: Державне управління*. 2018. № 1. С. 5–10.
3. Туль С.І. Трансформація світового ринку праці в умовах діджиталізації : автореф. дис. ... канд. екон. наук. Вінниця, 2019. 20 с.
4. Подзігун Г.В. Публічне адміністрування у сфері цифрової трансформації: дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя, 2021. 196 с.
5. Офіційний сайт Міністерства та Комітету цифрової трансформації України. Цифрова трансформація – один з пріоритетів Уряду. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/tsifrova-transformatsiya-odin-z-prioritetiv-uryadu>
6. Питання Міністерства цифрової трансформації: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.09.2019 № 856. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF>
7. Маркарян М.В. Діяльність закордонних дипломатичних установ України в умовах цифрової трансформації. *Актуальні питання реформування правової системи України*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 2–3 липня 2021 р.). Дніпро: ГО «Правовий світ», 2021. С. 46–49.
8. Дмитро Кулеба представив новий чат-бот МЗС України для консульської допомоги громадянам. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/dmitro-kuleba-predstaviv-novij-chat-bot-mzsukrayini-dlya-konsulskoyi-dopomogi-gromadyanam>
9. Офіційний сайт Міністерства та Комітету цифрової трансформації України. Нові призначення CDTO в міністерствах. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/novi-priznachennya-cdto-v-ministerstvakh>
10. Про затвердження Програми діяльності Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 471. URL: <https://www.kmu.gov.ua/nps/pro-zatverdzhennya-programi-diynalnosti-kabinetuministriv-t120620>
11. Офіційний сайт Проєкту Добровільної реєстрації українських громадян при подорожах за кордон («ДРУГ»). URL: <https://friend.mfa.gov.ua/#/about>

12. Маркарян М.В. Роль дипломатичних представництв у механізмі захисту прав громадян України за кордоном у процесі становлення громадянського суспільства. *Сучасна гуманітаристика: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (15 грудня 2017 р., ПереяславХмельницький (Київ. обл.), 2017. Вип. 5. С.298–301.

13. Микола Кондратенко. Реєструйтеся в системі ДРУГ: глава МЗС пояснив, що робити українцям за кордоном. Deutsche Welle. URL: <https://www.dw.com/uk/reiestruitiesia-v-systemi-druh-u-mzs-rozkazaly-shchorobyty-ukraintsiam-za-kordonom/a-52773525>

14. Ilan Manor. Ambassadors in Digital Age. URL: <https://diplomatmagazine.com/ambassadors-in-digital-age> Official Website of U.S. Department of State. URL: <https://careers.state.gov/learn/what-we-do/where-we-work>

231. Official Website of U.S. Virtual Embassy Iran. URL: <https://ir.usembassy.gov/tehran>

15. Гуменюк Б.І. Дипломатія доби глобалізації: нові виклики та завдання. *Світогляд*. 2009. № 1. С. 23-33.

16. Official Website of U.S. Department of State. URL: <https://careers.state.gov/learn/what-we-do/where-we-work> 231. Official Website of U.S. Virtual Embassy Iran. URL: <https://ir.usembassy.gov/tehran>

REFERENCES:

1. Volodymyr Zelenskyi pidtrymuie stratehiu tsyfrovoyi transformatsii Ukrainy na nastupni roky. (2021). [Volodymyr Zelenskyi supports the digital transformation strategy of Ukraine for the coming years]. *Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezidenta Ukrainy*. Retrieved from: <https://www.president.gov.ua/news/volodimir-zelenskij-pidtrimuye-strategiyu-cifrovoyi-transfor-66605> [in Ukrainian].

2. Kuibida V.S., & Karpenko, O.V., & Namestnik, V.V. (2018). Tsyfrove vriaduvannya v Ukraini: bazovi definitsii poniatiino-katehorialnoho aparatu. [Digital governance in Ukraine: basic definitions of the conceptual and categorical apparatus]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezidentovi Ukrainy. Seriya: Derzhavne upravlinnia*. № 1. 5–10. [in Ukrainian].

3. Tul, S.I. (2019). Transformatsiia svitovoho rynku pratsi v umovakh didzhytalizatsii. [Transformation of the global labor market in conditions of digitalization]. avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk. 20. [in Ukrainian].

4. Podzihun, H.V. (2021). Publichne administruvannya u sferi tsyfrovoyi transformatsii. [Public administration in the field of digital transformation]. dys. ... kand. yuryd. nauk. Zaporizhzhia. 196. [in Ukrainian].

5. Tsyfrova transformatsiia – odyin z priorytetiv Uriadu. (2020). [Digital transformation is one of the Governments priorities]. *Ofitsiyni sait Ministerstva ta Komitetu tsyfrovoyi transformatsii Ukrainy*. Retrieved from: <https://thedigital.gov.ua/news/tsifrova-transformatsiya-odin-z-priorytetiv-uryadu> [in Ukrainian].

6. Pytannia Ministerstva tsyfrovoyi transformatsii. (2019, September 18). [Issues of the Ministry of Digital Transformation]. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 856. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF> [in Ukrainian].

7. Markarian, M.V. (2021). Diialnist zakordonnykh dyplomatychnykh ustanov Ukrainy v umovakh tsyfrovoyi transformatsii. [Activities of foreign diplomatic institutions of Ukraine in conditions of digital transformation]. *Aktualni pytannia reformuvannya pravovoi systemy Ukrainy. Materialy mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii* (m. Dnipro, 2–3 lyupnia 2021 r.). 46–49. [in Ukrainian].

8. Dmytro Kuleba predstaviv novyi chat-bot MZS Ukrainy dlia konsulskoi dopomohy hromadianam. (2021). [Dmytro Kuleba presented a new chatbot of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine for consular assistance to citizens]. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/news/dmitro-kuleba-predstaviv-novij-chat-bot-mzs-ukrayini-dlya-konsulskoyi-dopomogi-gromadyanam> [in Ukrainian].

9. Novi pryznachennia CDTO v ministerstvakh. (2020). New appointments of CDTOs in ministries. *Ofitsiyni sait Ministerstva ta Komitetu tsyfrovoyi transformatsii Ukrainy*. Retrieved from: <https://thedigital.gov.ua/news/novi-pryznachennya-cdto-v-ministerstvakh> [in Ukrainian].

10. Pro zatverdzhennia Prohramy diialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy. (2020, June 12). [On approval of the Program of Activities of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 471. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-programi-diyalnosti-kabinetuministriv-t120620> [in Ukrainian].

11. Ofitsiyni sait Proiektu Dobrovolnoi reiestratsii ukrainskykh hromadian pry podorozhakh za kordon («DRUH»). The official website of the Project of Voluntary Registration of Ukrainian Citizens Traveling Abroad ("FRIEND"). Retrieved from: <https://friend.mfa.gov.ua/#/about> [in Ukrainian].

12. Markarian, M.V. (2017). Rol dyplomatychnykh predstavnytstv u mekhanizmi zakhystu prav hromadian Ukrainy za kordonom u protsesi stanovlennia hromadianskoho suspilstva. [The role of diplomatic missions in the mechanism of protection of the rights of Ukrainian citizens abroad in the process of formation of civil society]. *Suchasna humanitarystyka: zbirnyk materialiv V Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi internet-konferentsii* (15 hrudnia 2017 r., Pereiaslav Khmelnytskyi (Kyiv. obl.) Vyp. 5. 298–301. [in Ukrainian].

13. Mykola Kondratenko. (2020). Reiestruitiesia v systemi DRUH: hlava MZS poiasnyv, shcho robyty ukrainsiam za kordonom. [Register in the DRUG system: the head of the Ministry of Foreign Affairs explained what Ukrainians should do abroad]. Deutsche Welle. Retrieved from: <https://www.dw.com/uk/reiestruitiesia-v-systemi-druh-u-mzs-rozkazaly-shchorobyty-ukraintsiam-za-kordonom/a-52773525> [in Ukrainian].

14. Ilan Manor. Ambassadors in Digital Age. Retrieved from: <https://diplomatmagazine.com/ambassadors-in-digital-age> [in USA].

15. Humeniuk, B.I. (2009). *Dyplomatiia doby hlobalizatsii: novi vyklyky ta zavdannia*. [Diplomacy in the age of globalization: new challenges and tasks]. *Svitohliad*. № 1. 23-33. [in Ukrainian].

16. Official Website of U.S. Department of State. Retrieved from : <https://careers.state.gov/learn/what-we-do/where-we-work>. Official Website of U.S. Virtual Embassy Iran. Retrieved from: <https://ir.usembassy.gov/tehran> [in World].

Стаття надійшла до редакції: 22.04.2022

УДК 342.951

DOI: 10.36550/2522-9230-2022-12-248-253

Oksana Kuzmenko,

Head of the Department of Administrative and Financial Law
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
Professor, Doctor of Legal Sciences
e-mail: kov2101@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-0830-766X>

Viktoriia Chorna,

Professor of the Department of Administrative and Financial Law
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
Professor, Doctor of Legal Sciences
e-mail: demidenkov@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-6072-0283>

THEORETICAL AND PRACTICAL APPROACHES TO THE DIVISION OF ADMINISTRATIVE RESPONSIBILITY INTO PERSPECTIVE AND NEGATIVE

The issues related to increase in number of foreigners and stateless citizens who stay illegally within the territory of Ukraine are considerably relevant today, and, unfortunately, their topicality will be ever-greater in future. Currently the issue of refoulement and deportation is referred to the competence of administrative courts. So, implementing legally provided authorities, the administrative courts shall decide the public-law disputes on the claims of public bodies about adoption of measures of a coercive character provided by art. art. 288-289 of the Administrative Court Procedure Code of Ukraine according to the statutory procedural order.

Accordingly, the purpose of the present paper is a definition of topical issues of consideration by the administrative courts of proceedings on the cases on the administrative claims related to refoulement or compulsory deportation and detention of foreigners or stateless persons.

In order to achieve the purpose, the paper includes the study of opinions of scientists in the field of administrative law towards understanding and correlation of corresponding definitions (administrative legal proceedings, proceedings on the cases on the administrative claims related to refoulement or compulsory deportation and detention of foreigners or stateless persons); Regulations of the Administrative Court Procedure Code of Ukraine; provisions of other regulatory documents.

It was emphasized that the content of protection of rights and freedoms is based on the activity focused on removal of obstacles in exercise of rights and freedoms and on fight against default in correlative obligations and abuse of law.

The paper gives reasons for the fact that the liability may be incurred only for objectified behavior of person, i.e. for his/her activity or omission to act. In such a case, his/her thoughts and intention that were not implemented by him/her can not be considered as the reasons for legal assessment. The paper also emphasizes that the protection from illegal acts, removal of their causes and conditions facilitating the administrative and delictual endeavor is beyond the scope of administrative courts.

The paper gives reasons for the fact that judge's discretion relates to the establishment of: firstly, the facts that appear to the judge to be necessary for dispute essential resolution; secondly, the way of dispute resolution; thirdly, the regulation itself that applies in this particular case.

As a result, the authors came to the conclusion that today there is a negative transformation of implementation of prospective (negative) liability of person for actions (omission to act) that were not and would never be performed by him/her, but only for thoughts and intentions. We believe, that it is not a correct practice due to the fact that it defies a principle of the administrative law presented in the form of statement that the liability may be incurred only for objectified behavior of person, i.e. for his/her activity or omission to act. In such a case, his/her thoughts and intention that were not implemented by him/her can not be considered as the reasons for legal assessment.

Key words: administrative law, administrative liability, administrative legal proceedings, administrative and delictual procedure, relations of administrative obligations, sanction, action, foreigner.

Кузьменко О., Чорна В. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПОДІЛУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА ПЕРСПЕКТИВНУ ТА НЕГАТИВНУ